

BUAB

Avrupa Birliği Uygulama ve
Arařtırma Merkezi

Avrupa Birliği'nin Güncel Ekonomi-Politik Durumu ve Geleceğe Yönelik Çıkarımlar

Doç. Dr. Mustafa Batuhan TUFANER

Aylık Rapor | Özel Sayı
Şubat, 2025

İnternet Sitesi: <https://buab.beykent.edu.tr>

Avrupa Birliği'nin Güncel Ekonomi-Politik Durumu ve Geleceğe Yönelik Çıkarımlar

Mustafa Batuhan TUFANER*

Giriş

Avrupa Birliği (AB), tarihsel olarak ekonomik entegrasyonun ve siyasi birliğin en ileri düzeyde gerçekleştirildiği yapılardan biri olmuştur. Kurulduđu tarihten itibaren küresel ekonominin en önemli belirleyicilerinden biri olmuş ve Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) güvenlik şemsiyesi altında savunma bütçelerini diğer alanlara yönlendirebilmiştir. Ancak son dönemde küresel paradigmanın değişmesiyle birlikte AB şirketleri, hem yurt dışında daha fazla rekabetle hem de denizaşırı pazarlara daha az erişimle karşı karşıya kalmaktadır. Bununla birlikte, nüfusun yaşlanması ve verimlilik artışının yavaşlaması büyüme konusundaki endişeleri artırmıştır. Büyüme oranlarını artırmak için çeşitli stratejiler geliştirilse de bu eğilimin istenilen ölçüde değişmediği görülmektedir.

AB'nin sanayi lokomotifi olarak Almanya başı çekmektedir. Dolayısıyla sanayi üretimi için gereken enerji tedariki, AB'nin geleceği açısından oldukça önem taşımaktadır. Son dönemde yaşanan Rusya-Ukrayna krizi nedeniyle en önemli enerji tedarikçisi olan Rusya'yı kaybetmesi başta resesyon olmak üzere birçok ekonomik problemi beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla jeopolitik istikrarsızlıkların artması, AB'nin bağımlılıklarını kırılganlıklara dönüştürmektedir. Bu bağlamda makale, AB'nin mevcut ekonomi-politik durumunu analiz etmekte ve geleceğe yönelik olası senaryolar üzerinde durmaktadır.

1. Güncel Ekonomik Görünüm

AB ekonomisi, 2020'de COVID-19 pandemisinin yarattığı durgunluktan toparlanma sürecine girmiş; ancak 2022 itibarıyla Rusya-Ukrayna savaşı, enflasyonist baskılar ve enerji krizi gibi faktörler nedeniyle yeniden baskı altına girmiştir. Eurostat verilerine göre, AB genelinde enflasyon oranları 2023 yılında ortalama %5 seviyelerinde

---

* Doç. Dr., İktisat Bölümü, İstanbul Beykent Üniversitesi, E-posta: batuhantufaner@beykent.edu.tr

seyretmiştir.¹ Büyük ülkeler arasında ekonomik performans farklılıkları bulunmaktadır; Almanya gibi sanayi devi ülkeler yavaşlayan ihracat talebi ile uğraşırken, Güney Avrupa ülkeleri turizm destekli toparlanma sürecini sürdürmektedir.

Avrupa Merkez Bankası (ECB), enflasyonu dizginlemek amacıyla 2022-2023 döneminde faiz oranlarını kademeli olarak yükselterek parasal sıkılaştırma politikası izlemiştir. Ancak yüksek faiz oranları, yatırımları baskılamakta ve krediye erişimi zorlaştırmaktadır. Bu durum, özellikle büyüme üzerinde negatif etkiler yaratmaktadır. ECB, 2024 itibarıyla enflasyonun kontrol altına alınmasına paralel olarak faiz indirim döngüsüne başlasa da enflasyondaki yukarı yönlü riskler varlığını sürdürmektedir.

AB, 2021-2027 mali döneminde “Yeni Nesil AB” programı çerçevesinde 750 milyar avroluk bir kurtarma paketi uygulamaya koymuştur.² Bu fonlar, üye devletlerin ekonomik canlanmasını desteklemeye ve yapısal reformları teşvik etmeye yönelik olarak tahsis edilmiştir. Ancak bütçe disiplinine geri dönüş baskısı ve kamu borçlarının sürdürülebilirliği konusundaki endişeler devam etmektedir. Bütçe disiplininin verilecek tavizler, artan para arzı yoluyla enflasyonist sürece yol açabilecektir.

Rusya-Ukrayna savaşı sonrasında AB, enerji arz güvenliğini sağlamak amacıyla fosil yakıtlara bağımlılığını azaltmaya yönelik hızlı adımlar atmıştır. Doğal gaz ve petrol ithalatında Rusya’ya olan bağımlılık %40’lardan %15’in altına düşmüştür. Alternatif enerji kaynaklarına yönelik yatırımlar artarken, bu geçiş süreci sanayi maliyetlerini yüksek tutmaktadır. Yenilenebilir enerji AB’nin enerji bağımsızlığına katkıda bulunurken, çoğu AB ülkesi için ilk yatırım maliyetleri katlanılabilecek düzeyin üzerindedir.

Bir diğer önemli husus AB’nin rekabet gücünü etkileyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. AB, teknoloji devleri ve çok uluslu şirketlere yönelik düzenlemeleri sıkılaştırarak piyasa rekabetini artırmayı hedeflemektedir. Dijital Hizmetler Yasası (DSA) ve Dijital Piyasalar Yasası (DMA) ile büyük teknoloji şirketlerinin pazar hâkimiyeti sınırlandırılmakta, Avrupa merkezli girişimcilerin desteklenmesi

---

¹ European Commission, *Euroindicators 2023* (Brussels, 19.09.2023), s. 1, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/17524083/2-19092023-AP-EN.pdf> [Erişim Tarihi: 20.02.2025].

² European Parliament, *Reform of the EU Own Resources* (March 2021), s. 10, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/690963/IPOL_IDA\(2021\)690963_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/690963/IPOL_IDA(2021)690963_EN.pdf) [Erişim Tarihi: 21.02.2025].

amaçlanmaktadır. Ancak özellikle start-up firmaları gibi yeni girişimlerin büyük çoğunluğu, bürokratik süreçlerin uzunluğu gibi nedenlerle ABD'ye yönelmektedir.

2. Güncel Politik Görünüm

Ukrayna'daki savaş, Avrupa'nın güvenlik politikalarını ve ekonomik dengelerini derinden etkilemiştir. Rusya'ya yönelik yaptırımlar, enerji bağımlılığı ve askerî harcamaların artışı, AB ekonomisinin genel dengeleri üzerinde önemli bir baskı oluşturmuştur. Yaptırımlar enerji fiyatlarını artırırken, AB'nin enerji bağımsızlığını sağlamak adına alternatif kaynaklara yönelmesini zorunlu kılmıştır. Bu nedenle Norveç, Cezayir ve ABD gibi alternatif enerji tedarikçilerine yönelik bağımlılık artmıştır. Özellikle ABD'nin LNG tedariki, AB'nin enerji arzını domine etmektedir. NATO ile AB arasındaki iş birliği artarken, savunma sanayiine yönelik yatırımlarda büyük bir artış gözlenmiştir.

AB, İngiltere'nin Brexit sürecinin ardından büyük bir ekonomik ve siyasi gücü kaybetmiştir. Ekonomik ve siyasi gücünü artırmak amacıyla yeni ülkeleri Birliğe almak için girişimlerde bulunmaktadır. Özellikle Batı Balkanlar ve Ukrayna gibi yeni ülkeleri, büyük Avrupa projesine dâhil etme sürecini tartışmaktadır. Ancak ekonomik çıkarlar ve siyasi istikrar açısından genişlemenin maliyetleri konusunda üyeler arasındaki görüş ayrılıkları hâlen devam etmektedir. AB'ye alınacak yeni ülkelerin Birliğin siyasi alanını genişletirken, ortalama ekonomik performansını düşürmesi olasıdır.

AB'nin ABD, Çin ve diğer küresel aktörlerle olan ekonomik ve siyasi ilişkileri, ticaret politikaları ve stratejik ortaklıklar açısından belirleyici olmaya devam etmektedir. ABD ile güçlü bir transatlantik iş birliği devam etse de Çin ile olan ekonomik ilişkilerde dengeli bir yaklaşım izlenmektedir. Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında Avrupa'daki yatırımları ve Avrupa'nın buna yönelik düzenleyici politikaları dikkat çekicidir. ABD Başkanı Donald Trump'ın Çin'e bakışı göz önüne alındığında, ikinci Trump döneminde AB'nin ABD ile Çin arasında bir çıkmaza girmesi beklenebilir.

AB politikanın en önemli belirleyicileri arasında göç yer almaktadır. Yaşlanan nüfus ve doğurganlık oranlarının düşük olması AB'yi dışarıdan göç almaya mecbur bırakmaktadır. Son yıllarda, AB içinde aşırı sağ ve popülist hareketlerin güç kazandığı görülmektedir. Göç politikaları, ekonomik eşitsizlikler ve ulusal egemenlik vurgusu,

AB'nin birliğini tehdit eden önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Fransa, Almanya, Macaristan ve Polonya gibi ülkelerdeki siyasi gelişmeler, AB'nin karar alma mekanizmalarını doğrudan etkilemektedir.

AB'nin Yeşil Mutabakat çerçevesinde belirlediği karbon nötr hedefleri, sanayi politikaları ve ekonomik büyüme stratejileri üzerinde uzun vadeli etkiler yaratmaktadır. 2050 yılına kadar karbon nötr olma hedefi doğrultusunda, enerji dönüşümü, sanayi üretimi ve tarım politikalarında kapsamlı değişiklikler öngörülmektedir.³ Ekonomik ve siyasi krizlere rağmen AB, genişleme politikaları ve iç reformlarla kendini güçlendirme çabalarını sürdürmektedir. Batı Balkan ülkelerinin AB üyeliği sürecindeki ilerlemelerin ve AB'nin yeni genişleme stratejilerinin, Birliğin uzun vadeli istikrarı açısından kritik öneme sahip olduğu ifade edilebilir.

Sonuç ve Geleceğe Yönelik Çıkarımlar

AB yakın geçmişe kadar dünya ekonomik sisteminde rekabet gücü en yüksek oyuncular arasında yer almıştır. Ancak son dönemde küresel paradigmada meydana gelen değişimler AB'nin ekonomi-politik alandaki baskınlığını bir miktar azaltmıştır. Değişen teknoloji dinamikleri ve nüfusun yaşlanması en önemli ekonomik problemler arasında yer almaktadır. Yeni teknolojilerin artık başka ülkelerde de ortaya çıkması ve verimliliğin geçmişe nispeten düşük olması AB'nin rekabet gücünü azaltmaktadır.

Ekonomi ve politika arasında karşılıklı bir nedensellik ilişkisi bulunmaktadır. Ekonomik gücün azalması politik gücün de azalması anlamına gelmektedir. Özellikle ikinci Trump dönemi, AB'nin ekonomi-politik geleceği açısından belirleyici olacaktır. Donald Trump'ın ikinci başkanlık dönemi, AB üzerinde ekonomik ve politik birçok etkiye neden olabilir. Trump'ın "Önce Amerika" politikası, AB-ABD ticari ilişkilerini yeniden şekillendirebilir. Avrupa'dan ithal edilen ürünlere yönelik gümrük tarifelerinin artırılması, AB ekonomisini olumsuz etkileyebilir ve özellikle Almanya gibi sanayi devleri bu durumdan zarar görebilir. Bununla birlikte, Trump'ın NATO'ya yönelik eleştirileri ve savunma harcamalarına dair talepleri, Avrupa ülkelerinin askerî bütçelerini artırmalarına yol açabilir. Bu, ekonomik olarak AB'yi zorlayabilecek ve iç yatırımları azaltabilecektir.

---

³ European Parliament, *What is Carbon Neutrality and How Can It Be Achieved by 2050?* (12.04.2023), https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2019/10/story/20190926STO62270/20190926STO62270_en.pdf [Erişim Tarihi: 22.02.2025].

Türkiye açısından bakıldığında, AB ile ABD arasındaki gerilimler Türkiye'ye yeni fırsatlar sunabilir. Türkiye, ABD ile AB arasında sıkışan politikalar nedeniyle ticaret rotalarını çeşitlendirme şansı yakalayabilir. Aynı zamanda, Trump'ın AB'ye olan mesafeli tutumu, Türkiye'nin AB üyelik sürecinde yeni bir diplomatik zemin oluşturmasına neden olabilir. Bununla birlikte, Trump'ın Çin'e yönelik agresif politikaları, AB'nin Çin ile ilişkilerini de daha hassas hâle getirebilir. AB, Trump'ın sert politikalarına karşılık olarak Çin ile daha yakın ilişkiler kurma eğiliminde olabilir. Türkiye'nin en büyük ihracatının AB'ye olduğu göz önüne alındığında bu senaryo, Türkiye'nin de Çin ile ekonomik iş birliklerini artırmasına neden olabilir.

Sonuç olarak, Trump'ın ikinci dönemi, AB için ekonomik ve politik belirsizlikleri artırabilirken, Türkiye açısından hem riskler hem de fırsatlar doğurabilir. AB'nin bu süreçte iç uyumunu nasıl sağlayacağı ve dış politikalarını nasıl yönlendireceği, Birliğin geleceğini belirleyecek en önemli unsurlardan biri olacaktır.

Kaynakça

European Commission. *Euroindicators 2023*. Brussels, 19.09.2023.
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/17524083/2-19092023-AP-EN.pdf> [Erişim Tarihi: 20.02.2025].

European Parliament. *Reform of the EU Own Resources*. March 2021.
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/690963/IPOL_IDA\(2021\)690963_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/690963/IPOL_IDA(2021)690963_EN.pdf) [Erişim Tarihi: 21.02.2025].

European Parliament. *What is Carbon Neutrality and How Can It Be Achieved by 2050?*. 12.04.2023.
https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2019/10/story/20190926STO62270/20190926STO62270_en.pdf [Erişim Tarihi: 22.02.2025].